

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-05-09

Ärendenummer KULT-2024-00013

Handläggare

Joakim Sebring

Telefon: 031-368 78 16

E-post: joakim.sebring@kultur.goteborg.se

Yttrande till stadsrevisionen över granskning av kulturnämndens verksamhet år 2024

Förslag till beslut

I kulturnämnden

1. Kulturnämnden godkänner kulturförvaltningens tjänsteutlåtande och skickar det som eget yttrande till stadsrevisionen.
2. Kulturnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Stadsrevisionens bedömning är att kulturnämnden i huvudsak har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. De bedömer att nämndens interna kontroll har varit tillräcklig. Stadsrevisionen lämnar en rekommendation till nämnden. Nämnden ska yttra sig till stadsrevisionen. Av yttrandet ska framgå vilka åtgärder som nämnden har gjort eller planerar att göra för att hantera rekommendationen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Kulturförvaltningen bedömer att redovisade åtgärder ryms inom befintlig ram.

Bedömning ur ekologisk dimension

Kulturförvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Kulturförvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Samverkan

Information om ärendet har givits till förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 5 juni 2025.

Bilaga

1. Granskning av kulturnämnden – verksamhetsåret 2024

Expedieras till

Stadsrevisionen.

Ärendet

Kulturnämnden har att yttra sig till stadsrevisionen med anledning av lämnad rekommendation. Av yttrandet ska det framgå vilka åtgärder som nämnden har gjort eller planerar att göra för att hantera den lämnade rekommendationen.

Kulturnämnden ska yttra sig till stadsrevisionen senast den 19 juni 2025.

Beskrivning av ärendet

Kulturnämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande föreskrifter och enligt de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har bestämt. Nämnden ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Detta framgår av 6 kap. 6 § kommunallagen (2017:725).

Revisorernas uppdrag, enligt 12 kap. 1 § kommunallagen, är att pröva om nämnden sköter verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande samt om nämndens interna kontroll är tillräcklig.

Stadsrevisionens bedömning är att kulturnämnden i huvudsak har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. De bedömer att nämndens interna kontroll har varit tillräcklig.

Stadsrevisionens granskning omfattade en grundläggande granskning, arbetsmiljö och trygghet på biblioteken, personsäkerhet för förtroendevalda, granskning av räkenskaper samt uppföljning av tidigare granskning.

Intern kontroll i redovisningsrutiner

Stadsrevisionen granskade år 2022 kulturnämndens interna kontroll i redovisningsrutinerna och bedömde att den interna kontrollen i inköpsprocessen behövde stärkas. Stadsrevisionen rekommenderade kulturnämnden att *etablera en avtalsdatabas för att på ett effektivare sätt uppnå avtalstrohet*. Kulturnämnden yttrade sig år 2024 till stadsrevisionen att den avvaktade införandet av ett nytt systemstöd i Göteborgs Stad.

Stadsrevisionen bedömer att rekommendationen kvarstår och påpekar att avsaknaden av en avtalsdatabas är en brist ur ett internt kontrollperspektiv.

Åtgärd	Beskrivning	Klart	Status
Använda ny bastjänst för hantering av upphandling, avtal och leverantörer	Göteborgs Stad kommer att få en gemensam bastjänst för hantering av upphandling, avtal och leverantörer. Tjänsten innehåller en gemensam avtalsdatabas. Tjänsten började implementeras i staden under 2025. Inköp och upphandling har informerat att utrullning till kulturförvaltningen kommer att ske under det tredje kvartalet 2026. Förvaltningen registrerar i dagsläget avtal i Proceedo och diariet, enligt nämndens dokumenthanteringsplan.	2026	Inte startad

Förvaltningens bedömning

För att kulturförvaltningen ska kunna ge stöd och service av god kvalitet till de vi är till för är det viktigt att förvaltningens processer och interna kontroll systematiskt utvärderas och utvecklas.

Förvaltningen bedömer att stadsrevisionens granskning ger värdefull information till förvaltningens interna kontroll. De åtgärder som förvaltningen behöver vidta med anledning av stadsrevisionens granskning är ett led i förvaltningens kvalitetsarbete.

Om väsentliga avvikelser skulle uppstå i arbetet med åtgärderna, kommer förvaltningen att rapportera detta till nämnden

Anna Rosengren

Förvaltningsdirektör

Henrik Larsson

Avdelningschef Ekonomi, planering, analys

Granskning av kulturnämnden

– verksamhetsåret 2024

2025-04-08

Missiv till kulturnämnden

Revisorerne har avslutat granskningen av nämnden avseende verksamhetsår 2024.

Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Nämnden ansvarar också för att det finns tillräcklig intern kontroll. Revisorerne uppdrag är att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskning som har genomförts i nämnden under året presenteras i denna revisionsredogörelse. Av redogörelsen framgår de sakkunnigas iakttagelser och bedömningar.

Vi, förtroendevalda revisorer, hänvisar till de sakkunnigas redogörelse som grund för vårt uttalande till kommunfullmäktige. Vi ställer oss bakom de sakkunnigas bedömningar och rekommendationer som framgår av denna redogörelse.

Vi bedömer att nämnden i huvudsak har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att nämndens interna kontroll har varit tillräcklig.

Vi har noterat att flera ledamöter under året valt att inte delta i nämndens beslut. Kommunallagen ger en ledamot rätten att avstå från att delta i en omröstning eller i ett beslut. Att avstå från att delta i beslut framtalar dock inte ledamoten ansvaret för nämndens uppdrag. Det kan därför ifrågasättas om en ledamot som konsekvent avstår från att delta i beslutet lever upp till det ansvar som följer med nämnduppdraget. Utgångspunkten måste vara att utnyttja denna möjlighet mycket sparsamt. Vi vill betona att det från en demokratisk synpunkt är viktigt att ledamöterna deltar i beslutsfattandet.

Följande rekommendation lämnas:

Nämnden rekommenderas att etablera en avtalsdatabas för att på ett effektivare sätt uppnå avtalstrohet. (från 2022)

Vi vill betona vikten av att nämnden vidtar lämpliga åtgärder med anledning av den rekommendation som lämnas i revisionsredogörelsen.

Med anledning av rekommendationerna vill vi också ha ett yttrande från nämnden. Av yttrandet ska det framgå vilka åtgärder som nämnden har gjort eller planerar att göra för att hantera de lämnade rekommendationerna.

Yttrandet ska skickas till stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se senast den 19 juni 2025.

Göteborg den 8 april 2025

För revisorsgruppen,
enligt uppdrag

Jonas Ransgård
ordförande

Torbjörn Rigemar
vice ordförande

Stadsrevisionens uppdrag

Stadsrevisionens uppdrag är att granska kommunens verksamhet. Granskningen sker på uppdrag av kommunfullmäktige som utser förtroendevalda revisorer som ansvarar för granskningen av nämnderna och kommunstyrelsen. Bland de förtroendevalda utser kommunfullmäktige även lekmanrevisorer. Lekmanrevisorerna ansvarar för granskningen av de bolag som kommunen äger.

De förtroendevalda revisorerna anlitar alltid sakkunniga biträden (yrkesrevisorer) som genomför granskningen. I revisionsredogörelserna presenterar yrkesrevisorerna den granskning de har gjort på nämnderna och kommunstyrelsen. Revisionsredogörelserna ligger till grund när de förtroendevalda revisorerna ansvarsprövar nämnderna och lämnar sitt uttalande till kommunfullmäktige.

Viss granskning rapporteras till kommunfullmäktige löpande under året i särskilda revisionsrapporter. Du hittar alla stadsrevisionens redogörelser och rapporter på www.goteborg.se/stadsrevisionen, men du kan också beställa dem från revisionskontoret via stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se.

Diarienummer: SRV-2024-00098

Innehåll

1	Samlad bedömning.....	5
1.1	Rekommendationer	6
2	Grundläggande granskning	7
2.1	Verksamhet.....	7
2.2	Ekonomi	7
2.3	Intern kontroll	8
2.4	Bedömning.....	8
3	Arbetsmiljö och trygghet på biblioteken.....	9
3.1	Granskningsresultat	10
3.2	Bedömning.....	16
4	Personsäkerhet för förtroendevalda	17
5	Granskning av räkenskaper	18
5.1	Granskningsresultat	18
6	Uppföljning av tidigare granskning.....	20
6.1	Granskning av intern kontroll i redovisningsrutiner	20
6.1.1	Bedömning	20
6.2	Uppföljning av offentlighet och sekretess	20
6.2.1	Bedömning	21

1 Samlad bedömning

Varje år granskar kommunens revisorer nämndens verksamhet i den omfattning som följer av god revisionssed. Årets granskning består av

- grundläggande granskning
- arbetsmiljö och trygghet på biblioteken
- personsäkerhet för förtroendevalda
- uppföljning.

Revisionskontoret har faktaavstämt all granskning med förvaltningen.

Den samlade bedömningen, utifrån årets granskning av nämnden, är att verksamheten i huvudsak har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare är bedömningen att nämndens interna kontroll i huvudsak är tillräcklig.

Revisionskontorets grundläggande granskning 2023 har inte påvisat några väsentliga avvikelser. Den interna kontrollen är tillfredsställande med undantag för en tidigare påtalad brist att nämnden saknar en avtalsdatabas. Vår uppföljning av föregående års granskning visar att det återstår för nämnden att implementera detta. Nämnden har i ett yttrande till revisorerna förklarat att arbetet med detta kommer att påbörjas när staden inför en kommungemensam avtalsdatabas. Enligt plan ska detta ske under 2025–2026. Tills vidare kvarstår vår rekommendation på detta område.

Under året har revisionskontoret granskat Göteborgs Stads arbete med personsäkerhet för förtroendevalda. Kulturnämnden ingick i granskningen. Granskningen har under året avrapporterats till nämnden och till kommunfullmäktige i en särskild revisionsrapport. I granskningen bedömdes att nämnden bör analysera risken att förtroendevalda utsätts för hot, våld eller otillåten påverkan och bedöma om det egna arbetet behöver stärkas.

Under året har vi genomfört en granskning av arbetsmiljö och trygghet på biblioteken. Vi kan konstatera att social oro i form av bland annat stökiga besökare och kränkande beteenden, droghantering, hot och även i vissa fall våld förekommer relativt frekvent. Detta är ett uppenbart arbetsmiljöproblem och en trygghetsfråga både för personalen och för alla som besöker biblioteken. Det finns följaktligen ett uppenbart behov av att arbeta mycket aktivt med dessa frågor. Vår granskning visar att nämnden är medveten om de problem som finns och vi kan konstatera att fler olika åtgärder också har genomförts i syfte att öka säkerheten och tryggheten. Det betyder inte att situationen i alla avseenden är helt tillfredsställande, men samtidigt bedömer vi att förvaltningen är medveten om behovet av förbättringar och ytterligare åtgärder och också är medveten om att detta är ett arbete som måste pågå kontinuerligt. Sammanfattningsvis bedömer vi att ett förebyggande arbete bedrivs, att det i huvudsak är ändamålsenligt och att personalens och besökarnas säkerhet i nuläget är rimligt tillfredsställd.

1.1 Rekommendationer

Följande rekommendation kvarstår sedan tidigare år:

- Nämnden rekommenderas att etablera en avtalsdatabas för att på ett effektivare sätt uppnå avtalstrohet. (från 2022)

2 Grundläggande granskning

Den grundläggande granskningen syftar till att översiktligt bedöma nämndens ledning och styrning samt interna kontroll. Styrningen och kontrollen ska vara tillräcklig för att leva upp till mål, beslut och föreskrifter.

Den grundläggande granskningen består av tre övergripande revisionsfrågor:

- Har nämnden genomfört sitt uppdrag på ett ändamålsenligt sätt?
- Har nämnden en ändamålsenlig styrning, uppföljning och rapportering av sin ekonomi?
- Har nämnden sett till att den interna styrningen, uppföljningen och kontrollen är tillräcklig?

Granskningen är avvikelsebaserad och fokuserar i huvudsak på nämndens övergripande systematik, strukturer och arbetssätt.

2.1 Verksamhet

Nämnden ska genomföra sitt grunduppdrag enligt reglementet, gällande lag och författning samt enligt de mål och riktlinjer som fullmäktige har beslutat om. Fullmäktige har i budgeten fastställt övergripande mål som gäller för samtliga nämnder och bolag. Flera nämnder och bolag har även tilldelats specifika uppdrag som ska genomföras. Vi har översiktligt granskat hur nämnden har genomfört sitt grunduppdrag och arbetat med fullmäktiges mål och uppdrag. Vi har även granskat nämndens protokoll och beslutsunderlag.

Granskningen visar att nämnden har planerat och genomfört grunduppdraget i enlighet med reglementet. Vidare visar granskningen att nämnden har arbetat med de mål och uppdrag som fullmäktige har gett nämnden. Måluppfyllelsen och arbetet med fullmäktiges uppdrag har följts upp av nämnden under året.

Vi noterar att det under året har förekommit fall då ledamöter valt att inte delta i nämndens beslut.

I övrigt har inga större avvikelser noterats i nämndens hantering vid beslutsfattande.

2.2 Ekonomi

Nämnden ska se till att verksamheten bedrivs inom de ekonomiska ramar som beslutats av fullmäktige. Nämnden ska också se till att det finns en kontinuerlig ekonomisk uppföljning och rapportering. Vi har översiktligt granskat nämndens styrning av ekonomin samt dess ekonomiska uppföljning och rapportering.

Granskningen visar att nämnden har bedrivit verksamheten inom de ekonomiska ramarna för året. Granskningen visar vidare att nämnden har följt upp sin ekonomi kontinuerligt.

2.3 Intern kontroll

Nämnden ska se till att det finns ett systematiskt arbete med intern styrning och kontroll och riskhantering inom väsentliga områden. Nämnden ska även följa upp och utvärdera detta arbete. Vi har översiktligt granskat nämndens interna styrning, uppföljning och kontroll.

Granskningen visar att nämnden har upprättat en samlad riskbild och en internkontrollplan. Riskhantering har skett inom väsentliga områden. Granskningen visar även att den interna kontrollen har följts upp och att nämndens system för styrning, uppföljning och kontroll har utvärderats.

Nämnden har i en tidigare granskning 2022 fått en rekommendation att upprätta en avtalsdatabas. En sådan har ännu inte implementerats. Avsaknaden av en avtalsdatabas är en brist ur ett internt kontrollperspektiv. Se mer om detta i avsnitt 6 nedan om uppföljning av tidigare granskning.

2.4 Bedömning

Revisionskontorets bedömning utifrån en översiktlig granskning är att nämnden i huvudsak har en tillfredsställande ledning och styrning samt tillräcklig intern kontroll inom de områden som vi har granskat.

3 Arbetsmiljö och trygghet på biblioteken

Stadens bibliotek utgör mötesplatser för allmänheten och samlar människor för aktiviteter vilka inte nödvändigtvis är omedelbart relaterade till läsning eller utlåning. En del bibliotek fungerar som sociala mötesplatser och i anslutning till stadens skolor kan biblioteken fungera som en plats där elever samlas under raster. På vissa bibliotek, eller i anslutning till bibliotek, finns även serveringar eller caféer. För personalen på biblioteken kan detta medföra att det ställs krav att bemöta besökare eller personer som uppehåller sig i bibliotekslokalerna och som inte primärt är där på grund av bibliotekens primära verksamhet, det vill säga att tillhandahålla litteratur. Olika situationer kan uppstå, som kan vara mer eller mindre krävande eller svåra att hantera. Till det hör den eventuella förekomsten av hot, bråk eller på annat sätt stökiga situationer eller risken att bibliotekens lokaler blir en plats för drogförsäljning. I den mån sådana situationer uppstår kan de också utgöra ett arbetsmiljöproblem.

Det är väsentligt att förvaltningen tillsammans med de lokala biblioteken har ett genomtänkt förhållningssätt och en beredskap att hantera dessa möjliga problem. Om en situation uppstår är det viktigt att personalen vet hur den ska agera, likväl som hur den inte ska agera. Likaså är det viktigt att förvaltningen centralt utgör ett stöd och arbetar förebyggande med den här typen av frågor.

Under 2023 kom fackförbundet DIK med en rapport över arbetssituationen för landets bibliotekariér.¹ Under de senaste två åren hade enligt rapporten 94 procent av folkbibliotekarierna upplevt social oro, 81 procent har varit med om skadegörelse och 56 procent har upplevt våldsamma situationer. Samtidigt hade bara hälften ansett sig ha fått tillräckligt med stöd och utbildning för att hantera svåra situationer. Enligt rapporten har 59 procent av folkbibliotekarierna de senaste två åren bytt eller funderat på att byta jobb. Var tredje av dem hade uppgett att de övervägt att byta till ett helt annat yrke.

Vi har granskat i vilken utsträckning social oro förekommer på bibliotek i Göteborgs stad och hur kulturnämnden hanterar detta problem. Med social oro syftar vi på alla former av störningar, men också på direkta hot som besökare utgör mot personsäkerheten på biblioteken. Med störningar och hot syftar vi på allt från allmän oreda såsom högljutt beteende, skadegörelse, kränkande kommentarer till direkta hot eller eventuellt våld mot personal eller andra besökare.

Granskningens syfte har varit att fastställa om ett förebyggande arbete bedrivs och bedöma om det är ändamålsenligt och om personalens och besökarnas säkerhet och trygghet är tillfredsställande.

Granskningens kriterier utgörs främst av Arbetsmiljölagen (1977:1160). Nämndens ansvar och skyldigheter följer generellt av arbetsmiljölagen och mer specifikt av Arbetsmiljöverkets föreskrifter, särskilt verkets föreskrift om

¹ DIK, 2023. "Som om vi ska bära hela samhället" - En rapport om bibliotekariernas arbetsmiljö och bidrag till samhället.

organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4) och föreskriften om våld och hot i arbetsmiljön (AFS 1993:2). Arbetsmiljölagen innebär bland annat att arbetsgivaren har en skyldighet att fortlöpande undersöka riskerna i verksamheten och vidta de åtgärder som föranleds av detta. Utöver detta är även Göteborgs stads säkerhetspolicy ett relevant kriterium för granskningen, då denna innebär att alla nämnder är skyldiga att beakta säkerhetsfrågor. Med säkerhet avser policyn förmågan att upprätthålla en definierad risknivå. Åtgärdsområden som ska inkluderas i säkerhetsarbetet är personsäkerhet, fysisk säkerhet, informationssäkerhet och krisberedskap. I föreliggande granskning är det främst personsäkerheten som är aktuell för bedömning.

Granskningen baserar sig i huvudsak på intervjuer med chefer för ett urval av stadens bibliotek samt med förvaltningscentralt placerad personal som arbetar med dessa frågor. Intervjuerna med bibliotekscheferna har varit semistrukturerade. Det betyder att en del av frågorna har varit fastställda i förväg och med fasta svarsalternativ. Andra frågor har varit av mer öppen karaktär utan fasta svarsalternativ. Den bakomliggande avsikten med tillvägagångssättet har bland annat varit att försöka få en jämförbarhet mellan olika bibliotek i olika delar av staden.

3.1 Granskningsresultat

Under intervjuerna med bibliotekscheferna ställdes frågor om ett antal störande situationer och om dessa förekommer eller har förekommit. De intervjuade fick också ange på en femgradig skala hur stort problem de upplevde att de olika typerna av störning utgjorde, där ett är ett mycket litet problem och fem ett mycket allvarligt problem. En etta eller en tvåa kan betraktas som problem som i och för sig utgör en störning, men som kan hanteras. En fyra eller femma kan på motsvarande sätt ses som problem som är betydligt svårare och krävande att hantera.

Följande bibliotek har ingått i granskningen:

- 300 m2 i Brunnsparken
- Angereds bibliotek
- Askims bibliotek
- Gamlestadens bibliotek
- Guldhedens bibliotek
- Hammarkullens bibliotek
- Hjällbo bibliotek
- Högsbo bibliotek
- Kulturhuset kåken i Härlanda
- Linnéstadens bibliotek
- Majornas bibliotek
- Stadsbiblioteket vid Götaplatsen
- Södra skärgårdens bibliotek

I tabellen nedan har medelvärde angetts för vart och ett av problemen. I den tredje kolumnen redovisas det högsta respektive det lägsta värde som uppgetts.

Fråga	M(x)	Min-Max
Respektlöst beteende (kränkningar) mot bibliotekets anställda	3,0	2 - 4
Skadegörelse (inklusive stölder)	2,0	1 - 4
Respektlöst beteende (kränkningar) mot andra besökare	2,2	1 - 3
Våldsamma situationer	3,0	1 - 4
Onyktra eller drogpåverkade besökare	3,3	3 - 4
Droghandel eller droghantering	3,0	2 - 4
Bristande respekt mot bibliotekets regler	2,9	2 - 4

Samtliga av de problem som listas ovan förekommer i varierande grad på i stort sett samtliga av de bibliotek som ingår i undersökningen. Det finns dock en väsentlig spridning när det gäller viktningen av problemen. Detta har delvis samband med hur frekvent ett visst problem återkommer på specifika bibliotek. Ett problem kan vara relativt stort på ett bibliotek men nästan inte förekomma alls på ett annat.

Med tanke på det relativt begränsade urvalet intervjuade bör siffrorna ovan tolkas med viss försiktighet, men vissa slutsatser kan ändå dras. Det kan noteras att ingen viktat ett problem med siffran fem, det vill säga den allvarligaste graden. I övrigt kan det noteras att skadegörelse (inklusive stölder) är det problem som generellt viktas lägst. När det gäller skadegörelse finns dock skillnader mellan olika bibliotek, där det kan vara ett relativt stort problem på vissa specifika bibliotek. Det nämns att det inte går att ha kurslitteratur stående framme i biblioteken eftersom den stjäls. Annat som stjäls är krukväxter, tvål, pappersservetter och pysselmateriel. I samband med granskningen har vi i anslutning till intervjun noterat att det finns icke fungerande stöldskyddsbågar på åtminstone ett bibliotek.

Inte heller anges respektlöst beteende mellan besökare vara ett större problem och det är också det enda av problemen i tabellen ovan där det inte förekommer att någon viktat med högre än tre i sin bedömning. Det har dock förekommit handgemäng mellan besökare på åtminstone ett av stadens bibliotek.

Problemet med respektlöst beteende handlar enligt intervjuerna i första hand om verbala utfall mot personalen. Generellt verkar detta vara ett problem som förekommer regelbundet. Det är dock inte lika ofta det respektlösa beteendet är så grovt eller allvarligt att det uppfattas som ett riktigt stort eller allvarligt problem. I första hand är det när hot kommer in i bilden som det kan uppfattas som allvarligt. Till kategorin respektlöst beteende hör också hotfull e-post som skickas till biblioteken. Ofta har denna e-post anonyma avsändare. De intervjuade cheferna uppger att det ibland kan det vara svårt att avgöra om ett respektlöst beteende också ska betraktas som ett hot eller inte.

I de fall våldsamma situationer har förekommit uppfattas detta av naturliga skäl som ett mycket allvarligt problem, även om frekvensen av sådana situationer generellt är låg. Spridningen är som synes också stor i bedömningen. Risken för våld kan dock inte ignoreras. Under intervjuerna ges också uttryck för ett riskmedvetande när det gäller denna fara.

Droghandel och droghantering, till exempel att droger intas på bibliotekets toaletter, är också ett problem där det finns en spridning mellan olika bibliotek. Droghantering och droghandel uppges dock generellt vara ett problem som ökar. Förutom att det innebär situationer med drogpåverkade personer som måste hanteras, medför problemet att personalen (och besökare) kan utsättas för smittrisk. Under intervjuerna anges att det finns rutiner för att hantera risken. På vissa av de bibliotek som ingår i granskningen är droghantering ett ganska stort problem. Särskilt eftersom droghandel kan förekomma i den stadsmiljö där biblioteket ligger.

Det kan noteras att ingen av intervjupersonerna uppfattar drogpåverkade personer som ett lätthanterligt problem. Den lägst angivna viktningen är tre. Alla andra problem viktas med ett eller två som lägst förekommenade värde. Under en intervju påpekas också att problemet med drogpåverkade personer hade varit betydligt större om inte personalen fått utbildning i metoder för att bemöta störande personer.

Drogpåverkade personer är en kategori personer som kan kräva ett genomtänkt bemötande. Det påpekas under intervjuerna att samma sak kan gälla psykiskt sjuka personer. I och med att medborgarkontor och andra mötesplatser har försvunnit har biblioteken blivit den enda kvarvarande öppna kontaktytan mellan stadens invånare och kommunen. Personer som behöver få hjälp med att kopiera dokument eller att skriva ut dokument eller av andra skäl behöver få tillgång till en dator, kan befinna sig i ett tillstånd av förvirring eller stark oro etcetera. Det noteras också att vissa bibliotek har blivit uppehållsplatser för hemlösa, som använder biblioteken för att sova eller värma sig. Detta problem har starkt samband med och varierar beroende på de olika bibliotekslokalernas utformning. Problemet bedöms ha ökat under senare år.

Bristande respekt mot bibliotekets regler handlar i huvudsak om stökigt beteende och nersmutsning. Det senare ofta i form av snus eller skräp som kastas på golvet eller lämnas kvar på borden. Stökigt beteende handlar ofta om grupper av stökiga ungdomar och har samband med bibliotekens närhet till skolor eller till platser där ungdomar samlas. Detta har periodvis varit ett relativt stort problem på vissa bibliotek.

Under intervjuerna framkommer att urvalet av böcker på biblioteken, både när det gäller inköp och utgallring, under senare år har blivit föremål för allmänhetens intresse på ett mer negativt sätt. Språkbruket har i vissa fall varit mycket hätskt. Sociala medier har kommit att spela en roll i dessa sammanhang. Ofta har hot eller kränkningar som förekommer anonyma avsändare. Sociala medier har därmed blivit ytterligare en dimension som också måste betraktas som en arbetsmiljöfråga.

I något fall uppges att det har förekommit hot mot författare som bjudits in till biblioteken till så kallade författarsamtal.

Det framgår tydligt under intervjuerna att frågan om social oro på biblioteken är ständigt aktuell och diskuteras. Ett par av de intervjuade understryker att personalen måste vara beredd på att allt kan hända och att man måste vara förberedd. När en situation väl uppstår måste alla veta exakt vad som ska göras hur man ska agera, som det uttrycktes. Någon understryker vikten av att biblioteket äger situationen, det vill säga att situationer som uppstår inte får leda till att personalen tappar kontrollen över situationen.

3.1.1 Åtgärder

Samtliga bibliotekschefer uppger att det finns handlingsplaner för social oro. Under intervjuerna ställde vi frågan om handlingsplanernas innehåll och listade i anslutning till frågan ett antal situationer och frågade om handlingsplanerna specifikt omfattar dessa situationer:

- våld
- hot
- berusade personer
- allmänt aggressivt eller störande beteende.

Samtliga uppger att alla situationerna i listan finns upptagna i handlingsplanerna. Samtidigt framkommer under intervjuerna att det finns områden som behöver stärkas eller som saknas helt i trygghetsplanerna. Det gäller till exempel situationer som rör våldsbejakande extremism, pågående dödligt våld samt eventuellt bibliotekens programverksamhet. När det gäller dessa områden uppger förvaltningsledningen att det genomförs utbildningar och att handlingsplanerna ska uppdaterats.

Kulturförvaltningen och biblioteken kan genomföra olika åtgärder för att stärka säkerheten och tryggheten. Vi ställde ett antal frågor med fasta svarsalternativ även om detta.

Fråga	Ja	Nej
Direktnummer eller alarmknapp till väktare eller polis	5	0
Alarmknapp för att kalla på kollegor	2	3
Väktare eller ordningspersonal på plats	1	4
Personalutbildning i att hantera svåra situationer	4	1
Ensamarbete förekommer	0	5
Tillfälligt avvisat besökare	5	0
Personer har avvisats permanent för längre tid	1	4
Ändrat öppettider för att undvika arbete på sena kvällar	1	4

I tabellen redovisas antalet som svarar jakande respektive nekande. Som framgår har samtliga bibliotek larmknapp eller direktnummer till väktare eller polis. I huvudsak handlar svaren om möjligheten att tillkalla väktare per telefon, inte om möjligheten att kontakta polis. Den senare möjligheten finns alltid oavsett.

Endast två bibliotek uppger att det finns en larmknapp för att uppmärksamma kollegor på en situation eller ett utsatt läge. På ett bibliotek angavs att det skulle installeras senare under året. I de bibliotek där larmknappar finns förekommer synpunkter på larmknapparnas placering, till exempel vid besöksdisken, eftersom personal kan befinna sig i en del av lokalen där larmknappen inte kan nå enkelt och snabbt. Enligt förvaltningsledningen ska bärbara larmknappar finnas på alla bibliotek från och med februari 2025.

Problem som gäller våld, hot, stökigt beteende eller som på annat sätt utgör en omedelbar säkerhetsrisk aktualiserar frågan om väktarskydd. Inget bibliotek har väktare på plats konstant. I ett par fall uppges att det inte heller finns ett sådant behov. På ett bibliotek finns dock väktare konstant i ett angränsande köpcentrum och dessa beskrivs som ett hela tiden närvarande väktarskydd. Redan i nuläget har förvaltningen avtal med väktarbolag. Det finns en så kallad väktarbil som åker runt och besöker biblioteken och som biblioteken kan kalla på. Vissa bibliotek besöks mer eller mindre dagligen, andra mer sporadiskt. Möjligheten för väktarna att snabbt infinna sig är beroende på var dessa befinner sig och vad de för tillfället är upptagna med. Det kan ibland dröja upp till en timme innan väktarna infinns, vilket inte uppfattas som tillfredsställande. Det uppges i något fall dessutom att rutinerna kring väktar bilen är otydliga samt när det gäller vilka tider den är tillgänglig. Enligt muntlig uppgift som framkom under granskningen har förvaltningen beslutat att anlita ytterligare en väktarbil. I samband med detta uppger förvaltningsledningen att väktarbilarnas tillgänglighet utökas.

Personalutbildning för att hantera svåra situationer har genomförts. I ett par fall uppges att det inte genomförts men att det är planerat. I samband med frågan uppges att det vore önskvärt med utbildning i så kallat lågaffektivt bemötande.

Samtliga bibliotekschefer uppger att det ibland händer att besökare tillfälligtvis avvisas från biblioteken. Oftast är det vaktbolaget som avvisar personerna. Ingen uppger att de avvisat besökare mer permanent, det vill säga sökt och beviljats tillträdesförbud för besökare enligt lagen om Lag (2021:34) om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek. I allmänhet uppger de intervjuade bibliotekscheferna att det är en åtgärd som är svår att genomföra och det ifrågasätts om det är effektivt. I ett fall ansöktes dock vid ett tillfälle om besöksförbud. I anslutning till detta upphörde personen att besöka biblioteket.

På samtliga bibliotek gäller att inget ensamarbete får förekomma. Men om den lägsta bemanningen är två personer kan ändå tillfälligtvis situationer uppstå där en person blir ensam. Det kan till exempel ske om en person lämnar ett våningsplan, när biblioteket ligger på flera våningsplan, eller vid toalettbesök eller vid andra situationer där en person blir upptagen på annat håll. I ett par fall understryker de intervjuade cheferna att det aldrig får förekomma att en personal lämnas ensam ens tillfälligtvis. I andra fall uppger cheferna att det förekommer att personal tillfälligtvis kan vara ensamma. Under ett par intervjuer framkommer också att det uppfattas som ett problem om en person måste gå ifrån för att lämna vaktbolag eller polis och då måste lämna sin kollega ensam med till exempel en hotfull eller drogad person. Bemanning uppfattas i ett par fall som en mycket viktig fråga där det framhålls att med en minsta bemanning på tre

personer skulle det kunna undvikas att personer tillfälligtvis blir ensamma i svåra situationer. På vissa bibliotek förekommer programverksamhet efter ordinarie öppettider. Denna verksamhet genomförs oftast inte av biblioteket utan har en fristående arrangör som använder bibliotekets lokaler. I samband med denna typ av verksamhet uppges att personalen kan känna sig ganska utlämnad. Det uppfattas som en säkerhetsrisk.

Endast i ett fall uppges att bibliotekets öppettider ändrades för att undvika ensamarbete, men det var tillfälligtvis i samband med en sjukskrivning.

Utöver de frågor vi formulerat på förhand fanns en öppen fråga om det finns andra åtgärder som genomförts. I samband med den frågan nämndes att det funnits en diskussion om det eventuella behovet av kameraövervakning.

Förvaltningen har en rutin för rapportering av arbetsskador och tillbud som omfattar polisanmälan vid brott eller brottsmisstanke. Förvaltningsledningen uppger att alla publika enheter har information om polisanmälan i sina trygghetsplaner, och att detta följer stadens riktlinje för polisanmälan vid hot eller våld i tjänsten. Förvaltningen uppger att detta följdes upp och kontrollerades under 2023. Vi ställde under våra intervjuer just frågan om det finns någon rutin som innebär att hot eller hotfulla personer alltid polisanmäls. Samma sak när det gäller stöld, skadegörelse eller andra former av kriminellt beteende. Det verkar mot bakgrund av intervjuerna finnas en viss osäkerhet när det gäller detta. Vissa känner inte till om det finns någon skriftlig rutinbeskrivning, andra uppger att det finns en rutinbeskrivning. Det uppges också att en polisanmälan kan försätta en enskild anställd i en utsatt situation. Det framkommer också att det kan finnas en osäkerhet när det gäller att avgöra vad som är ett hot eller inte och om det i så fall bör polisanmälas. Frågan diskuteras enligt uppgift en del på biblioteken. Det kan noteras att det förekommit att personer blivit polisanmälda under senare år både för hot och stöld, bland annat för stöld av datorer.

Vi noterar att förvaltningen under 2023 inrättade en roll som trygghetssamordnare för biblioteken. Behovet tydliggjordes i samband med att kulturförvaltningen övertog ansvaret för biblioteken från stadsdelsnämnderna när de avvecklades. Tidigare fanns inget för hela staden gemensamt trygghetsarbete specifikt för biblioteken.

I den undersökning som genomfördes av fackförbundet DIK 2023 uppges att två tredjedelar av alla bibliotekarier anser att trygghetsåtgärderna är otillräckliga och att bara hälften anser att de fått tillräckligt stöd och utbildning för att hantera eventuella situationer. Bland de intervjuade på biblioteken i Göteborgs stad framstår bilden som mer positiv. De intervjuade framhåller att det arbetats med frågan. Däremot kan det finnas önskemål om ytterligare utbildning, till exempel när det gäller hur våldsamma personer bör bemötas. Det framhålls att problemen är av en sådan art att det måste bedrivas ett ständigt arbete med metoder och säkerhetsrutiner. I något fall upplevs att det skulle stärka säkerheten och tryggheten med högre bemanning, men det är inte den generella bild som förmedlas under intervjuerna. Detta speglar som vi uppfattar det situationen lokalt på specifika bibliotek.

I undersökningen som DIK genomförde framgår också att sex av tio bibliotekari-
er funderar på att byta arbete på grund av den arbetsmiljö som den sociala
oron ger upphov till. Vi ställde därför frågan till de vi intervjuat om de har före-
kommit att personal slutat uttryckligen på grund av denna typ av arbetsmiljö-
problem. De intervjuade bibliotekscheferna uppger att det naturligtvis förekom-
mer att personal slutar, men ingen uppger att de känner till exempel där någon
slutat som en konsekvens av social oro på biblioteken.

Vi konstaterar att kulturförvaltningen har vidtagit olika typer av åtgärder för att
stärka bibliotekariernas möjligheter att hantera de problem eller risker som föl-
jer av social oro och har också en resursperson centralt på förvaltningen som ar-
betar med dessa frågor.

3.2 Bedömning

Revisionskontorets bedömning är att förvaltningen arbetar aktivt med de pro-
blem som social oro medför både för arbetsmiljön och för de som besöker sta-
dens bibliotek. Detta arbete bedrivs på de enskilda biblioteken, men även ge-
nom ett aktivt stödjande arbete centralt på kulturförvaltningen. Vi bedömer
också att det bakom detta arbete finns ett tydligt riskmedvetande.

Vi bedömer att det finns förbättrings och utvecklingsområden, vilket i princip
alla vi intervjuat också ger uttryck för. Vi bedömer dock samtidigt att dessa frå-
gor är kända inom förvaltningen och att förvaltningen aktivt och kontinuerligt
söker förbättringar som kan stärka säkerheten och tryggheten på biblioteken.

Sammanfattningsvis bedömer vi att ett förebyggande arbete bedrivs, att det i hu-
vudsak är ändamålsenligt och att personalens och besökarnas säkerhet i nuläget
är rimligt tillfredsställd.

4 Personssäkerhet för förtroendevalda

Under året har revisionskontoret granskat Göteborgs Stads arbete med personssäkerhet för förtroendevalda. Kulturnämnden ingick i granskningen. Granskningen har avrapporterats till nämnden och till kommunfullmäktige i en särskild revisionsrapport.²

Syftet med granskningen var att bedöma om Göteborgs Stad arbetar ändamålsenligt med personssäkerhet för förtroendevalda. Utöver kulturnämnden ingick kommunstyrelsen och 13 andra nämnder och bolag i granskningen.

Den samlade bedömningen är att stadens arbete med förtroendevaldas personssäkerhet behöver förbättras. Granskningen visar att det finns behov av en tydligare styrning och ett mer systematiskt säkerhetsarbete. Vi bedömer även att avsaknaden av uppföljning kan leda till att brister i det förebyggande och omhändertagande arbetet inte identifieras och åtgärdas. I förlängningen kan förtroendevalda hindras i sina uppdrag och sakna tillräckligt stöd om de blir utsatta för hot, våld eller otillåten påverkan.

Avseende kulturnämnden visar granskningen att nämnden har identifierat risker för att förtroendevalda blir utsatta för hot, våld och otillåten påverkan och bedriver ett förebyggande arbete. Vidare visar granskningen att nämnden inte har dokumenterade rutiner för hur hot, våld och otillåten påverkan mot förtroendevalda ska hanteras. Nämnden har angett att man inte följer upp säkerhetsarbetet men att man dokumenterar eventuella incidenter som inträffar avseende förtroendevaldas personssäkerhet.

Vi bedömer att nämnden bör analysera risken för att förtroendevalda utsätts för hot, våld och otillåten påverkan och bedöma om det egna arbetet behöver stärkas. Det är särskilt viktigt mot bakgrund av att det inte finns en tydlig gemensam styrning och ansvarsfördelning i staden.

För ytterligare detaljer om granskningen se revisionsrapporten *Granskning av personssäkerhet för förtroendevalda*, som beslutades av revisorsgruppen den 17 december 2024.

² Granskning av personssäkerhet för förtroendevalda, SRV-2024-00048, beslutad av revisorsgruppen och lekmannarevisorerna 17 december 2024.

5 Granskning av räkenskaper

En del av Stadsrevisionens granskning består av att granska och bedöma om Göteborgs Stads räkenskaper är rättvisande. Räkenskapsgranskningen genomförs av upphandlade revisionsföretag.

Den 1 januari 2023 trädde *Standard för kommunal räkenskapsrevision* i kraft.³ Standarden som innefattas i god revisionssed reglerar hur granskning av räkenskaper ska genomföras och omfattar alla kommuner och regioner.

Granskningen av delårs- och årsredovisning samt intern kontroll inom väsentliga processer tar sin utgångspunkt i stadens räkenskaper i stället för att, som tidigare, bygga nerifrån och upp utifrån nämndernas redovisning. Revisionsansatsen bygger på väsentlighetsbedömningar utifrån ett övergripande kommunperspektiv. Det innebär att vissa nämnder kan beröras mindre av den årliga räkenskapsgranskningen och andra kan beröras mer.

5.1 Granskningsresultat

Nedan redogörs för de iakttagelser som framkommit avseende nämnden i granskningen av stadens räkenskaper och interna kontroll.

Tidigare har nämnden fått en rekommendation av stadsrevisionen om att uppta stadens konstinnehav i sin redovisning. I granskningen av verksamhetsåret 2023 bedömdes att redovisningen visserligen inte var implementerad, men att det fanns en tydlig plan för hur detta skulle genomföras. Vi bedömde därför att rekommendationen var omhändertagen, men att vi skulle följa frågan även fortsättningsvis.

Vi konstaterar att förvaltningen har informerat nämnden om hur arbetet fortskridit under 2024. Vi konstaterar också att nämnden tagit fram en rutin för hur konsten ska redovisas från och med 2024.

I bokslutet för 2024 uppgår konstens värde till 2 131 tkr. Förvaltningen har även uppskattat anskaffningsvärdet av konst anskaffad mellan 1998–2023. Värdet bedöms uppgå till 25 miljoner kronor. Denna uppskattning har stämts av med stadsledningskontoret. Vid ett möte mellan stadsledningskontoret (koncernredovisningen), kulturförvaltningen och revisionskontoret den 2 december 2024 bedömde stadsledningskontoret att det historiska anskaffningsvärdet av konsten inte på ett väsentligt sätt påverkar kommunens ekonomiska ställning och att det därför inte tas upp i koncernredovisningen. Vidare bedömdes att det inte skulle tillföra ytterligare nytta, utöver att ha det i ordinarie samlingsregister. Kulturförvaltningen har efter stadsledningskontorets bedömning beslutat att inte redovisa anskaffningar mellan 1998–2023. Anskaffningar under tiden innan 1998

³ *Standard för kommunal räkenskapsrevision* är framtagen och beslutad av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Sveriges Kommunala Yrkesrevisorer (SKYREV) och Föreningen Auktoriserade Revisorer (FAR).

kommer enligt uppgift inte att utredas och kommer följaktligen inte att tas upp i redovisningen.

Vi bedömer att nämndens hantering i detta avseende avviker från god redovisningssed, men konstaterar samtidigt att beloppet inte är väsentligt sett i förhållande till kommunens samlade redovisning.

6 Uppföljning av tidigare granskning

I detta avsnitt redogör vi för uppföljningen av de rekommendationer som har lämnats till nämnden tidigare år.

6.1 Granskning av intern kontroll i redovisningsrutiner

En granskning genomfördes under 2022 av nämndens interna kontroll i redovisningsrutinerna. Revisionskontorets bedömning var att den interna kontrollen i inköpsprocessen behövde stärkas. Följande rekommendationer lämnades:

Stadsrevisionen rekommenderar nämnden att etablera en avtalsdatabas för att på ett effektivare sätt uppnå avtalstrohet.

Kulturförvaltningen har uppgett att den avvaktar införandet av en ny bastjänst som enligt plan ska införas i staden under de närmaste åren. Årets granskning visar att denna bastjänst ännu inte tagits i drift. Bastjänsten är planerad att användas som systemstöd vid upphandling, leverantörshantering samt för en ny gemensam avtalsdatabas. Enligt uppgift från förvaltningen planeras implementeringen hos kulturförvaltningen ske under tredje kvartalet 2026. Enligt förvaltningen registreras avtal i dagsläget i Proceedo och i nämndens diarium.

6.1.1 Bedömning

Revisionskontoret bedömer att det återstår för nämnden att omhänderta rekommendationen.

Vi vill understryka att vi bedömer att avsaknaden av en avtalsdatabas utgör en brist ur ett internt kontrollperspektiv.

Stadsrevisionen rekommenderar nämnden att etablera en avtalsdatabas för att på ett effektivare sätt uppnå avtalstrohet.

6.2 Uppföljning av offentlighet och sekretess

På uppdrag av stadens förtroendevalda revisorer granskade revisionskontoret 2023 området offentlighet och sekretess. Granskningens syfte var att bedöma om nämnden fastställt aktuella styrdokument samt om rutinerna inom området är ändamålsenliga. Granskningen resulterade i följande rekommendation till nämnden:

Nämnden rekommenderas att uppdatera eller upprätta styrdokument eller förteckningar i de fall dessa är ofullständiga eller inaktuella.

Vi har följt upp rekommendationen under 2024. Uppföljningen visar att Förvaltningen har tagit fram en förteckning över IT-system som innehåller allmänna

handlingar. Förteckningen anmälades till kulturnämndens sammanträde i juni 2024.

Förvaltningen menar vidare att arbetet med kulturnämndens plan för bevarande av elektroniska handlingar har ett naturligt samband med arbetet att ta fram ovanstående förteckning över allmänna handlingar i förvaltningens IT-system. Arbetet startades enligt förvaltningen i och med att förteckningen över IT-system som innehåller allmänna handlingar färdigställdes, men tidplanen har förskjutits på grund av införande av Ciceron. Enligt ny tidplan skall arbetet vara slutfört under kvartal fyra 2025.

Förvaltningen har idag inte någon komplett förteckning över arkivhandlingar som finns i förvaltningens arkiv. Förvaltningen uppger att det är ett omfattande arbete att ta fram en sådan förteckning. Nämndens mål är att arbetet med att förteckna förvaltningens centrala närarkiv på Östra Hamngatan 16 ska vara helt genomfört innan handlingarna överförs till det nya arkiv som byggs inom ramen för projektet ”Nya magasin”.

Nämnden har tidigare redovisat till stadsrevisionen att förteckningen skulle vara klar under andra kvartalet 2027. Tidplanen gäller fortfarande. Det finns dock en risk att tidplanen förskjuts eftersom projektet ”Nya magasin” påverkas av Serneke Sverige AB:s konkurs.

6.2.1 Bedömning

Revisionskontoret konstaterar att nämnden har påbörjat ett arbete med att omhänderta rekommendationen och har också meddelat en tidplan för när arbetet ska vara avslutat. Nämnden har också redovisat risker som kan påverka tidplanen. Revisionskontoret kommer att återkomma till frågan när genomförandet enligt nämndens egen tidplan beräknas vara avslutat.

Revisionskontoret bedömer mot bakgrund av detta att rekommendationen är omhändertagen.